

THEMABIJEENKOMST

Kostenbeheersing sociaal domein/jeugdzorg

Vraag aan gemeenten waar de pijn zit in het sociaal domein en de patiënten roepen in koor: de jeugdzorg! Dat alle gemeenten in hetzelfde schuitje zitten is enerzijds "een schrale troost" maar anderzijds vooral ook een kans om van elkaar te leren. Zo stelde Marjanne Sint, voorzitter van de VNG-commissie Financiële Beheersbaarheid in het Sociale Domein op de gelijknamige bijeenkomst van de VNHG 24 januari in Purmerend.

BALANCEREN
TUSSEN ZORGEN
VOOR EN
ZORGEN DAT

De vraag naar jeugdzorg neemt toe en de overschrijdingen in het budget ook. De middelen voor de wmo staan eveneens onder druk. Het vaste abonnementstarief dekt die onvoldoende en leidt zelfs tot een hogere vraag naar onder meer huishoudelijke hulp.

Gemeenten willen meer doen dan alleen hun hand ophouden bij minister De Jonge van Volksgezondheid. En zoeken daarom naar manieren om de kosten terug te dringen. Een 'balance act' tussen 'zorgen voor' en 'zorgen dat', noemt Sint dat; zorgen dat inwoners de hulp krijgen die ze nodig hebben, maar ook oog houden voor de financiële grenzen in het aanbod. Balanceren in de uitvoering

maar ook in de politieke arena, waar een raad roept dat iedere inwoner recht heeft op zorg en een college de opdracht krijgt te bepalen wie het echt nodig heeft.

Marjanne Sint en haar VNG-collega Yannick Methorst presenteerden [de aanpak en eerste tussentijdse bevindingen](#) van de visitatiecommissie. Deze heeft inmiddels 12 gemeenten bezocht, maar nog geen enkele Noord-Hollandse. De commissie gaat aan de hand van vooraf verzamelde data in gesprek met bestuur en ambtelijk apparaat. Sint: "Financiële beheersbaarheid is nog abstract, dus wat is de echte vraag van een gemeente? We kijken gezamenlijk

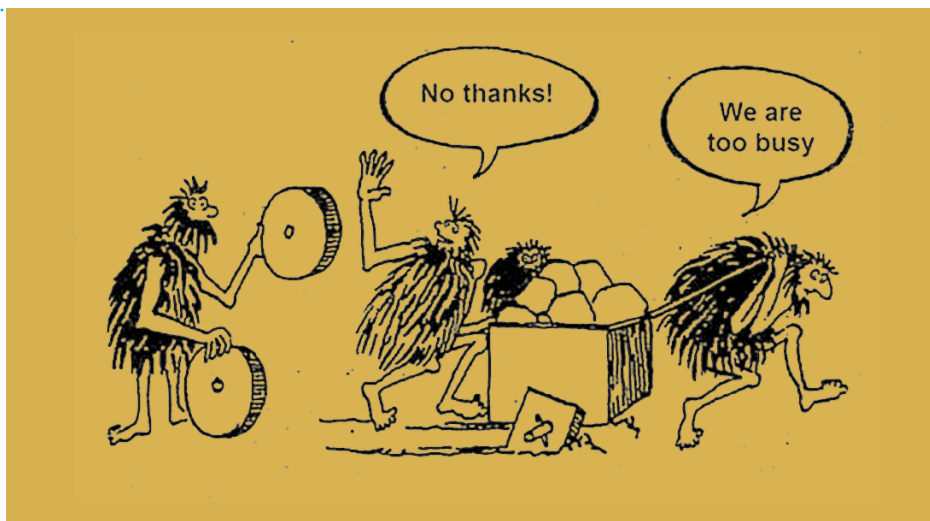
waar verbeteringen mogelijk zijn en welke knoppen er zijn waarmee de greep op het sociaal domein en de jeugdzorg kan worden versterkt." Uiteindelijk moet het aantal bezochte gemeenten een goede mix zijn, waarvan de ervaringen andere gemeenten kunnen helpen. Sint vatte vervolgens een aantal bevindingen samen:

► **Gemeenten hebben vaak een heldere visie maar worstelen nogal met de concretisering ervan in doelen.** Sint: "Die eigen kracht van burgers, wat betekent die precies? Hoe maak je dat concreet? Dat betekent waarschijnlijk dat je doet wat nodig is maar betekent het ook dat je niet doet wat niet nodig is?" Ze beschrijft een gemeente die een gesprek over huishoudelijke hulp begon met de vraag hoeveel uren de client verwachtte nodig te hebben. "De meeste mensen gaven minder uren op, dan waar ze volgens de voorwaarden recht op hadden."

Marianne Steijn

WETHOUDER SOCIAAL DOMEIN VELSEN

"We hebben nog wat spek op de botten, maar het slinkt sterk. Den Haag moet gemeenten geld geven maar vooral ook de kans bieden zorg goed te organiseren. Schotten tussen onderwijs en zorg frustreren bij nieuwe onderwijs-zorgarrangementen. Een kind kan soms niet naar een instelling die enorm goede zorg biedt, omdat deze geen onderwijsnummer heeft. We moeten echt niet aan kant van de preventie gaan bezuinigen. Alles wat je daar kunt doen, voorkomt verzwarende van de hulpvraag. In het sociaal domein kun je helaas niet altijd meteen bewijzen of preventie werkt. Ik denk ook dat we zakelijker mogen zijn naar aanbieders. Dat doen we met reïntegratie ook en dat levert besparingen op. Meer lef mag ook!"

"Weten zij dat ze ook nee mogen zeggen ..."

Sint vraagt zich ook af of de ambtenaren die een aanvrager voor zich krijgen - oftewel de toegang tot de zorg zijn - hetzelfde concrete beeld van de doelen hebben als het bestuur. Weten zij dat ze ook nee mogen zeggen maar evenzeer buiten de kaders heen mogen denken?

► **Gemeenten kunnen meer profijt hebben van data om hun managementrapportages te versterken.** Doordat de doelstellingen veelal niet worden geoperationaliseerd, zijn er onvoldoende data beschikbaar om te koppelen aan prestaties. Dat vraagt om investeringen. Yannick Methorst: "Data helpen gemeenten in gesprekken met aanbieders. Ze helpen ook om te kunnen vergelijken met en leren van andere gemeenten. Maak de veronderstellingen in je beleid meetbaar. Toets die aan wat je ziet en pas zonedig aan. Meten is echter een middel, geen doel. Gebruik vooral de meetinstrumenten die er al zijn."

► **De gemeente betaalt maar bepaalt niet altijd.** Behalve de gemeente - via jeugdteams, wijkteams en/of zorgloketten - vormen ook huisartsen en gecertificeerde instellingen de 'toegangspoort' tot hulp. Landelijk loopt meer dan de helft van de aanvragen voor de

Jeugdwet via een ander loket dan de gemeentelijke toegang. Gemeenten merken dat de toegewezen zorg door huisartsen en instellingen hogere kosten met zich meebrengt. Gemeente investeren daarom in praktijkondersteuners bij huisartsen die onderzoeken of jongeren gebaat zijn bij een ander aanbod dan duurdere jeugdhulp. Yannick Methorst stipt aan dat er gesprekken zijn met zorgverzekeraars over hun bijdrage hieraan.

In de plenaire discussie kwam de regionale samenwerking nog aan de orde. Jeugd, wmo en participatie zijn soms versnipperd over de diverse regionale overleggen, constateert dagvoorzitter Marian van der Weele, wethouder van Ouderamstel. Harry Rotgans ziet geen probleem: "In Purmerend zijn de portefeuillehouders continu met elkaar in gesprek over het sociaal domein." Merijn Snoek roept op om elkaar als gemeenten vooral "vast te houden", zeker nu ook zorginstellingen met kinderen uit verschillende regio's onder druk komen te staan.

Ten aanzien van de democratische controle op Jeugdzorgregio's merkt Sint op dat uiteindelijk alles terugkomt bij de begrotingsbehandeling in de gemeenteraad. "Regionale samenwerking betreft eigenlijk vooral de gezamenlijke inkoop. Verder moet je lokaal doen wat lokaal kan want dan kun je binnen het sociaal domein effectief verbindingen maken."

REGIE, LEF EN ZAKELIJKHEID

De tekorten in de jeugdzorg hangen al langer als een donkere wolk boven de meeste Noord-Hollandse gemeenten. Diverse gemeenten hebben manieren gevonden om de lucht ietwat te klaren. Wethouders van Purmerend, Zaanstad en Haarlem gaven in korte pitches bestuurders en raadsleden graag mee wat voor hen goed werkt.

V.l.n.r Yannick Methorst, Merijn Snoek, Harry Rotgans, Marjanne Sint, Natasja Groothuismink en dagvoorzitter Marian van der Weele.

de grenzen heen; de grenzen van wat strikt genomen moet, van het domein of van wat er mag. Ik heb het meegemaakt met mijn eigen zoon die vastliep op school. Het onderwijs werkte eraan mee om buiten de bestaande kaders te kijken. Om dat te kunnen blijven doen hebben we in Zaanstad ook een budget Slim Investeren ingesteld."

"Denk en handel over de grenzen heen"

"Zo werken we samen met advocaten aan preventie bij echtscheiding. Elke complexe echtscheiding die we voorkomen, levert 30.000 euro besparing aan kosten voor bijvoorbeeld Veiligheidshuis, jeugdzorg."

Harry Rotgans,

wethouder Wmo, Gezondheidszorg, Welzijn - Purmerend:

"De focus ligt op preventie. En als we iemand doorverwijzen, dan doen jeugdteams en zorgloket dat samen. We houden de regie hier in het gemeentehuis. We hebben nu medewerkers van het vrijwillige kader van de gecertificeerde instellingen in ons loket om gezamenlijk een betere beoordeling te doen. We investeren in praktijkondersteuners bij elke huisarts."

"We houden de regie hier in het gemeentehuis"

"Mede daardoor plaatsen we zo weinig kinderen uit huis. Dat scheelt niet alleen veel geld maar is vooral ook beter voor de toekomst van dat kind."

Natasja Groothuismink,
wethouder Zorg, Werk & Inkomen, Onderwijs - Zaanstad:

"De manier om de zorg, jeugdzorg en participatie betaalbaar te houden is vooral: Denk en handel over

Merijn Snoek,

wethouder Financiën, Sport & Openbare Ruimte - Haarlem:

"Ik was tot 2018 wethouder Jeugd, daarna van Financiën. In 2018 ontstonden ook tekorten in de wmo. Na een analyse bleek onder meer dat Haarlem een bestedingscultuur kende en dat we onvoldoende informatie hadden om goed te kunnen sturen."

"We mogen behalve op kwaliteit ook meer sturen op aantallen"

"Het was lastig om instellingen te vertellen dat het budget voor de zorg omlaag moest omdat we mensen wilden betalen die de zorgbudgetten

Jack Stroemer RAADSLID KOGGENLAND

"Koggenland is op zich een rijke gemeente, maar in de jeugdzorg hebben we nu ook tekorten van zo'n acht ton. Wij maken met 17 andere gemeenten deel uit van de Jeugdzorgregio West-Friesland. We hebben nog geen signalen dat er mensen aan de kant zitten, omdat ze niet behandeld kunnen worden.

Dat zo'n 85 procent van de gemeentelijke kosten voor jeugdzorg voor rekening van verwijzing door huisartsen komen, roept wel vragen op. Zijn die zorgtrajecten te duur? De huisarts moet autonoom kunnen werken. Maar de gemeente moet wel weten welke vragen er zijn, waar maatschappelijke hulp kan volstaan en welke trajecten er lopen. Ze moeten niet achteraf daarin verrast worden."

beter zouden organiseren. Toch moeten wij ook instellingen, van wie wij innovatieve plannen voor preventie mede bekostigen, durven vragen om aan de achterkant te bezuinigen. Dat

doen we nog te weinig. We mogen in de gesprekken met zorgaanbieders zakelijker zijn en behalve op kwaliteit ook meer sturen op aantallen."

Marjanne Sint tijdens haar presentatie

Volgende bijeenkomsten VNG

Themabijeenkomsten herijking gemeentefonds

17 maart Amstelveen

19 maart Heerhugowaard

→ [INFORMATIE EN AANMELDEN](#)

Redactie:

Mark van Kollenburg

Vormgeving:

buro075

Ambtelijk secretaris VNHG:

Ben Nijman, vnhg@gooisemeren.nl